

захороненим на Батьківщині. Єретик, якого неодноразово намагалися усунути, по-новому відкрив людству очі на церковне життя.

У європейських державах, таких як Швеція, Фінляндія та Данія ще при житті реформатора почалися суттєві зміни у політиці, громадському житті та стосунках держав із церквами. В наступних періодах Реформація стала поштовхом до антифеодальної боротьби, дала можливість людству самостійно вирішувати свою долю, опираючись не на зовнішню, а лише на внутрішню віру у Бога.

Таким чином, життя Мартіна Лютера було тернистим, сповненим труднощами та переломними моментами. Його вчення не загинуло разом із ним, а продовжило ширитися територіями Європи, залишаючи сліди у свідомості людей. Мартін Лютер – не тільки церковний, а й політичний діяч, не тільки німецької, а й всесвітньої історії.

Список використаних джерел

1. Рутенбург В. Титаны возрождения. 2-ге вид. Санкт-Петербург: «Наука», 1991. 162 с. Режим доступу: <https://www.rulit.me/author/rutenberg-viktor-ivanovich/titany-vozhrozhdeniya-download-452708.html>
2. Brecht M. Martin Luther. Stuttgart : Calwer, 1983. 552 p.
3. Kaufmann T. Luther and the Jews. Antisemitism Studies. 2019. P. 2–5.
4. Treu M., Ott J. Luthers Thesenanschlag – Faktum oder Fiktion. Leipzig : Evangelische Verlagsanstalt, 2008. 207 p.
5. Zahrnt H. Martin Luther in seiner Zeit – für unsere Zeit: підручник. München : Süddeutscher Verlag, 1983. 260 p.

Ольга Дегтяренко

СТАВЛЕННЯ ДО ЖІНКИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СЕРЕДНЬОВІЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Серед численних проблем, що привертають увагу дослідників, чільне місце сьогодні посідає «жіноче питання» в історії. Епоха Середньовіччя була важливим етапом у формуванні сучасних уявлень про жінку, її статус та природу. Саме «темні віки» представили найбільш аргументовану концепцію жіночої недосконалості і, водночас, дали паростки нового ставлення до жіночої статі у майбутньому. Дана проблема є актуальною для дослідження та вивчення, адже дає можливість заглибитися у процес формування сучасних гендерних ідеологій.

Неабиякий інтерес у сучасних істориків викликають свідчення представників тогочасного суспільства, зокрема видатних постатей періоду XI–XV ст. Розгляд даного питання знаходимо у працях Т. Б. Рябової [5], Д. М. Букатової [3], М. А. Можейко [4], де неодноразово згадуються свідчення видатних філософів, поетів, трубадурів про жіночий статус.

На роль жінки у середньовічному суспільстві впливало два основних фактори: перший – це хибні уявлення про становище жінки у суспільстві, її реальні права та обов'язки. Другим фактором є патріархальна традиція та християнське вчення, яке виступало ідейним джерелом для створення того образу жінки, який ми бачимо у темні віки. Жінка залишалася незахищеною, її становище у суспільстві визначалося виключно за допомогою обмежень та заборон. Соціальна активність жінки обмежувалася владою чоловіка, якому вона мала служити за встановленням канонічного права.

У середньовічній культурі статус жінки визначався релігійними догмами: постійно постулювалася жіноча гріховність, нечистота, а її сексуальність розглядалася як заборонений для чоловіка плід. Зі слів М. А. Можейко, жінка є перешкодою для чоловіка на його шляху до праведності [4, с. 133].

Попри подібне трактування образу жінки церквою, з'являлися протиріччя між свідченнями постатей епохи Середньовіччя: одні описували жінку у позитивному руслі, інші ж порівнювали її із творінням Диявола. Для кращого розуміння цих розбіжностей варто розглянути думки таких особистостей, як Фоми Аквінського, Петра Ломбардського, Гумберта Романського та середньовічних трубадурів. У XII ст. у містах активно поширюється антифеміністська література. У всіляких фаблію бичується жіноча зіпсованість, висміюються слабкості та недоліки жінок: балакучі, заздрісні і дурні, пихаті і марнославні, а їх пристрасть до моди та косметики здатна розорити чоловіків.

Розпочати варто із церковних авторів, які дотримувалися концепції про те, що статеві відмінності продиктована відносинами духу і плоті. За основу теологи брали висловлювання давньогрецького філософа-натураліста Арістотеля. Філософ у своєму трактаті «Політика», згадуючи жінку, уподібнює її із рабом. Із точки зору Арістотеля, чоловік за своєю природою вище, жінка – нижче, тому чоловік панує, а жінка підпорядковується [2, с. 382]. Таке висвітлення жіночої суті знайшло своє відображення у італійського теолога доби Середньовіччя Фоми Аквінського. За його словами, батька варто любити більше, ніж матір, адже вона – це пасивне, матеріальне начало [1, с. 175]. Трактат Фоми «Сума теології» насичений твердженнями про домінування чоловіка, його важливість та шляхетність.

Християнські теологи, насправді, ще радикальніші від античних філософів. Як учив апостол Павло, саме жінка-спокусниця винна у гріхопадінні: чоловік є образ і слава Божа; дружина є слава чоловіка, бо не чоловік від дружини, а дружина від чоловіка; і не чоловік створений для дружини, а дружина для нього. Тому, середньовічне духовенство закликало із застереженням ставитися до жіночої статі, бо кожна жінка є втіленням гріховної спокуси.

Людовік IX у трактаті «Повчання для дочки» відзначав, що жінка

повинна бути терплячою, виконувати волю чоловіка і батьків. Також й інші автори середньовічних дидактичних трактатів, ідеальною дружиною бачили жінку, яка, опинившись у владі чоловіка і під контролем сім'ї, зуміла приборкати свою невгамовну природну хтивість та присвятити себе продовженні роду та веденню господарства [3, с. 78].

Негативні відгуки про жіночу сутність та висвітлення цього у середньовічних творах, звісно, переважали, проте переломним етапом у ставленні до жіночої природи стало XI–XIII століття, коли в середовищі чоловіків з'являється культ Прекрасної Дами. Цей культ і відповідно куртуазна любов відображалися у поезії вагантів та трубадурів, зокрема у ліриці Гіраута де Борнейля, Бертрана де Борна, Джауфре Рюделя. В уявленні поетів-трубадурів у ідеальної жінки була біла шкіра, світле волосся, тонкі риси обличчя. Вона оспівувалася як взірць краси, шляхетності та благородства.

У XIII столітті з'являється куртуазний роман, набувший значної популярності у суспільстві. У розвитку даного жанру відіграли визначну роль реальні історичні особи – Елеонора Аквітанська, Марія Шампанська та інші. Жінки не лише надихали поетів, але й самі складали балади та пісні, як, наприклад, Марія Французька чи графиня де Діа.

Галантні відносини між лицарем і дамою дуже відрізнялися від патріархальних сімейних стосунків, що склалися в тому ж прошарку суспільства. Усвідомлюючи свою несумісність з уявленнями про пануючі сімейні стосунки, шанувальники вишуканого кохання зберігали любов, нескріплену шлюбом. Навіть Графиня Шампанська запевняла, що кохання не є обов'язково присутнім у шлюбних відносинах.

Звичаї куртуазного кохання значною мірою послабили насильство і грубість у поведінці чоловіків по відношенню до протилежної статі. Вони почали розуміти, що жінка – це не тільки тіло, що треба спочатку завоювати її серце, заручитися її згодою, що слід визнати за жінкою наявність особливої гідності. Заповіді любовного кодексу відповідали тому, що проповідувала церква, прагнучи довести, що жінки повинні мати права, як і чоловіки, не лише на подружньому ложі, а й у питанні згоди на одруження.

Отож, вже у період Пізнього Середньовіччя з'явилися твори, спрямовані на захист жінок, що тісно пов'язано із поширенням культу Прекрасної Дами. Новий підхід до даної проблематики пов'язаний також з іменами Томаса Мора, Еразма Роттердамського та Христини Пізанської. У працях цих видатних середньовічних митців провідною є думка, що жінка має право на повагу, на громадську активність та освіту. Важливою також є праця «Декларація про благородство і перевагу жіночої статі над чоловічою» філософа Корнелія Агріппа, який вперше через своє перо заявив про свободу жінки та її значимість [5, с. 82].

Монахи також презентували абсолютно протилежне попередньому бачення на жінку. Петро Ломбардський, до прикладу, звертається до Книги

Буття та стверджує, що жінка створена із чоловічого ребра, тож її потрібно цінувати як свого товариша, а зв'язок між чоловіком та жінкою заснований на любові та взаємоповазі. Гумберт Романський у своїх роботах вказував на різноманітні переваги жінок над чоловіками: жінка створена у раю, по своєму благородству та славі вона перевершує чоловіка у рази.

Із розглянутого вище, стає зрозумілим, що у суспільстві епохи Середньовіччя була присутня чоловіча домінанта. Образ середньовічної жінки, направлений у бік негативного полюсу, підтримувався у свідомості сучасників упродовж XII–XIII ст. паралельно з епізодично зростаючим престижем жінки у феодальному середовищі, зокрема культом Прекрасної Дами. Ще протягом багатьох століть жінка не брала жодної участі у суспільно-політичному житті. Можна припустити, що причиною її приниження або возвеличення була природня фізична неспроможність жінки відстоювати і захищати свої права та інтереси, але саме епоха Середньовіччя дала поштовх до формування нового образу жінки як особистості, а не лише матері та дружини.

Список використаних джерел

1. Аквинский Ф. Сумма теологии / пер. С. И. Еремеев. К : Ника-Центр, 2011. 576 с.
2. Аристотель. Сочинения / пер. С. А. Жебелева. М : Мысль, 1983. Т. 4. 644 с.
3. Букатова Д. М. Женщины средневекового Запада. Монахини, жены, блудницы. М : Ленанд, 2014. 160 с.
4. Можейко М. А. Женщина глазами средневековой культуры: антифеминизм как фобия. Журнал Белорусского государственного университета. Социология, 2017. № 2. С. 133–134.
5. Рябова Т. Б. Женщина в истории западноевропейского средневековья. Иваново : Юнона, 1999. 209 с.

Настасія Демиденко

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ТЕКСТУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НА МАТЕРІАЛІ СТАТТІ «NEVERMIND AT 30: HOW THE NIRVANA ALBUM SHOOK THE WORLD»: КОНОТАТИВНИЙ АСПЕКТ ЛЕКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

В сучасному світі інформація стала однією з найбільших цінностей. Завдяки їй роль перекладу в житті людства невпинно зростає і розширює свої кордони. Нескінченна різноманітність літературної мови розлого передається за допомогою засобів масової інформації – газет, журналів, телебачення, радіо тощо. А, як відомо, літературна мова дуже швидко змінюється. Публіцистичний стиль є цьому доказом. Він сприймає ці зміни